

cia, Austria, Rusia), dar și a celorlalte state cu un cuvânt greu de spus în politica sud-estului Europei (Marea Britanie, Franța), valorificând atât surse documentare primare, cât și o vastă bibliografie a problemei, reușind, în așa mod, să reconstituie istoria perioadei respective într-o manieră obiectivă și echilibrată, din perspectiva tuturor părților implicate în acele evenimente.

Din acest punct de vedere, chiar dacă pentru Țările Române epoca fanarioților a fost, în multe privințe, un veac al decăderii lor statale, autorul lucrării consideră, pe bună dreptate, că aceasta s-a înscris în analele istoriei drept o perioadă în care „Principatele Române au intrat ferm și ireversibil în sistemul politic continental”, promovând, așa cum au observat și contemporanii acelor evenimente, „o politică activă, proprie, disimulată, modestă, dar hotărâtă, abilă, consecventă”. Amendând considerabil imaginea domniilor fanariote, prezentate până către începutul secolului al XX-lea, nu mai mult decât „un întunecos șir al domnilor fanarioți, început cu Nicolae Mavrocordat la 1711 în Moldova și la 1716 în Muntenia” (Al. Vlahuță), istoricul Vlad Mischevca nu se limitează doar la aspectul activității unora dintre domnii fanarioți care s-au perindat pe tronul Moldovei în perioada 1774–1812, ci le investighează deopotrivă genealogia, studiile, cariera etc., confirmând justetea concluziei acad. Ioan-Aurel Pop, care constată că „Fanarioții au fost și răi, și buni, ca toți oamenii, dar unii dintre ei ne-au legat sau relegat – paradoxal – cu Europa vestică, cu lumea civilizată, cu iluminismul și cu despotismul luminat”.

Constituind o importantă și originală contribuție la studierea activității domnilor fanarioți în cadrul rivalității Marilor Puteri și a rolului lor – în special a familiei Ypsilanților și a Moruzeștilor – în contextul Războiului ruso-turc din 1806–1812, a politicii Marilor Puteri față de Principatele Române, lucrarea istoricului Vlad Mischevca îndeamnă, prin chiar titlul ei – „Între pace și război” – la o profundă reflecție asupra valorii păcii în sine, avertizând asupra inadmisibilității războiului și condamându-l din toate punctele de vedere.

Nicolae ENCIU, dr. hab. în istorie

Unul dintre citatele ce deschid culegerea de eseuri, apărută în 2021 la Editura Cartier, *China mea din viață și din cărți* a Tatiane Ciocoi, vine din *Călătoria oamenilor cărții* de Olga Tokarczuk: „Și totul merită să fie descris”. Această chintesență în miniatură m-a făcut să trec prin cele descrise în această culegere de eseuri, ca prin ceva mult mai personal și intim decât o serie de impresii turistice și literare. Această lectură-călătorie ori călătorie-lectură se relevă cititorului nu doar ca o reiterare a unor evenimente și impresii, ci ca un act de extremă sinceritate a unei scriitoare, a unei femei, a unui om sensibil la oameni și obiecte.

Autorul este personajul narator, martorul implicat care ne poartă prin atmosfera confesivă a istorisirii celor 600 de zile în China, prezentându-ne *China mea din viață* – prima parte a cărții în care este creionat districtul Chaoyang cu tot *exotismul său geografic sau turistic*. „Ochiului european” i se înfățișează un spațiu lingvistic inaccesibil, o bucătărie șocantă (uneori chiar terifiantă) și o arhitectură impregnată cu istorie (Orașul Interzis,

Marele Zid, *Hutong*-urile, 798 Art Zone, Silk Market de pe Silk Street, Bokworm-ul ș.a.). În opoziție cu modernismul „junglelor de piatră” marcate de evoluție, apare, în descrieri miniaturale, natura încântătoare a Chinei cu *copaci de magnolie, semănând cu niște mirese mirabolante, cu cătune pitorești și livezi doldora de persici și caise.*

Tatiana Ciocoi descoperă nu doar un spațiu geografic nou, ci și o altă filosofie a vieții, a iubirii, a scrisului. Această carte apare din dor, din dorința de a retrăi și revedea sejurul în China: „într-o bună zi, mi s-a făcut dor de China și am început să scriu această carte”.

Descoperirea Chinei s-a realizat nu doar prin „ochiul european” marcat de șocul cultural produs de străinătate, ci și prin ochiul literatului. Astfel apare a doua parte a lucrării – *China mea din cărți*, în care scriitoarea vizitează autori și personaje prin care descoperă China depășind cronotopul realității. „Biblioteca chineză” din această parte a cărții este un calidoscop din eseuri pe care autoarea îl rotește în fața ochilor noștri pentru a ne arăta și alte culori ale imaginarului chinez.

Lecturând din romanele lui Mo Yan, Su Tong, Teng Xiaolan, Yu Hua, Mao Dun, Chen Xiwo, Liu Cixin și ale altor autori remarcabili, Tatiana Ciocoi descoperă o lume plină de cruzime, durere, dispreț, dragoste, feminitate, putere, erotism, înțelepciune, patologie și asumare. China dintre copertile cărților este mult mai mare, decât cea văzută pe hartă.

China mea din viață și din cărți este ca un aisberg răsturnat în cuvinte: partea vizibilă fiind cea *din viață* (în care cunoaștere este egală vederii), iar partea ascunsă fiind cea *din cărți* (în care cunoașterea vine din rezonarea spirituală cu istoria și cultura Chinei). Această carte depășește un jurnal de călătorie ori un jurnal de lectură, ea este o confesiune despre o prietenie egală cu identificarea eului în celălalt, despre înțelegerea sinelui în contextul străinătății care devine un fel de acasă, un fel de *a mea*.

Rodica GOTCA, drd.

Tema abordată în monografia Victoriei Rocaciuc *Narațiune și simbol în grafica de carte moldovenească, 1945–2010* (Chișinău: ÎS FEP „Tipografia Centrală”, 2021, 280 p.) este una nouă, inedită.

În Capitolul I, „Narațiune și simbol în arta graficii de carte. Aspecte istorice și teoretice”, autoarea se referă la narațiune ca manifestare a genului epic și face o legătură strânsă între domeniul graficii de carte și cel al literaturii, evidențiind cuprinsul genurilor narative, abordând totodată noțiunea de simbol în teoria artei moderne, formulând mai multe definiții și structuri teoretice. Capitolul conține și o incursiune istorică în evoluția artei cărții și tipografiilor moldovenești.

Capitolul II, „Realismul socialist și grafica de carte din RSS Moldovenească, anii 1940–1953. Analiza structurilor narative și simbolice”, conține date despre evoluția artei grafice de carte în Moldova, 1940–1953: despre primii graficieni încadrați în aceste procese și care s-au evidențiat: Boris Nesvedov, Leonid Grigorașenco, Ilia Bogdesco ș.a. Sunt menționate legăturile cu arta Uniunii Sovietice din această perioadă și studiate operele de grafică de carte din acest interval de timp.

